

Enerji İstatistik Notu 67: Tarımsal Faaliyetlerin Elektrifikasyonu

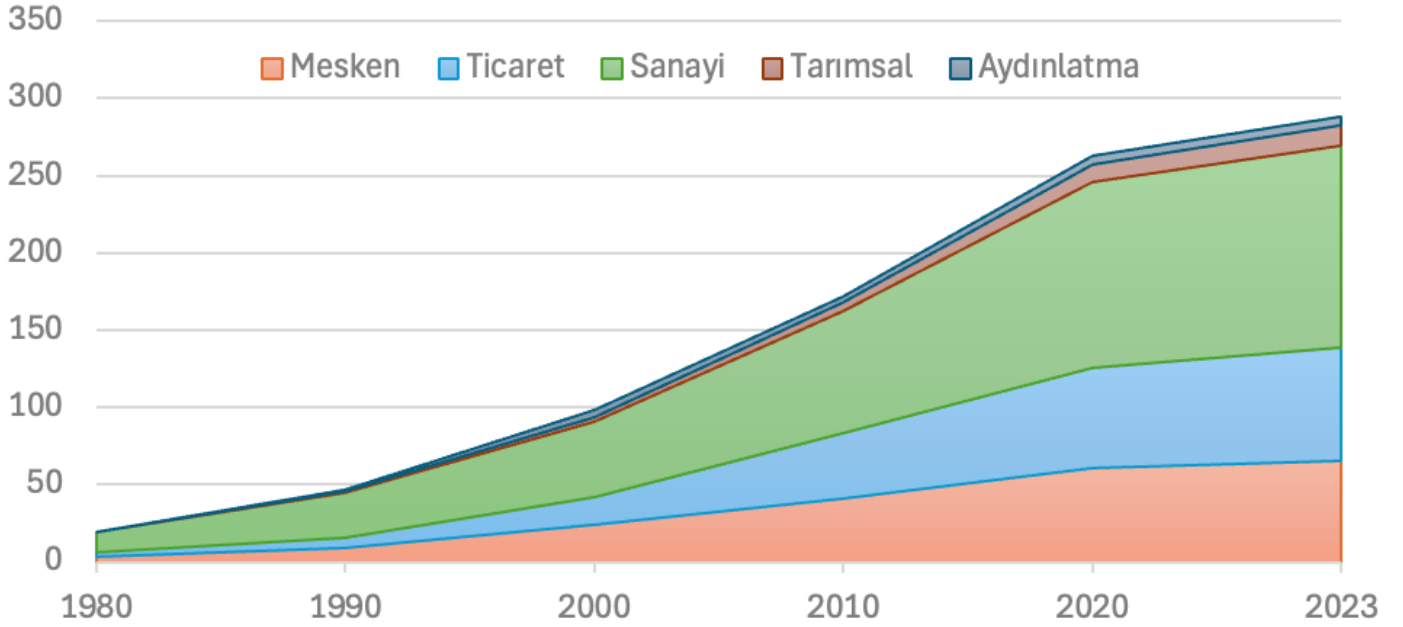
Tek cümle: “İki kurak yılda, tarımsal faaliyetlerin elektrik talebinin yıldan yıla artışı %16-19 civarında iken yıllık elektrik talep artışına etkisi ise %0.6’dır”

Barış Sanlı, barissanli2@gmail.com

TEDAŞ’ın son yayınladığı 2024 yılı Türkiye Elektrik Dağıtım Sektör raporunda dikkatimi çeken bir veri oldu¹. Türkiye’de son 40 yılda en fazla elektrifikasyonu artan sektör sizce hangisi oldu? Mesken, sanayi, tarım, aydınlatma? Cevap tarımsal faaliyetlermiş.

Önce veriye olduğu gibi bakalım. Görüldüğü gibi sanayi sektörü talebinin ağırlıklı bir üstünlüğü görülmektedir.

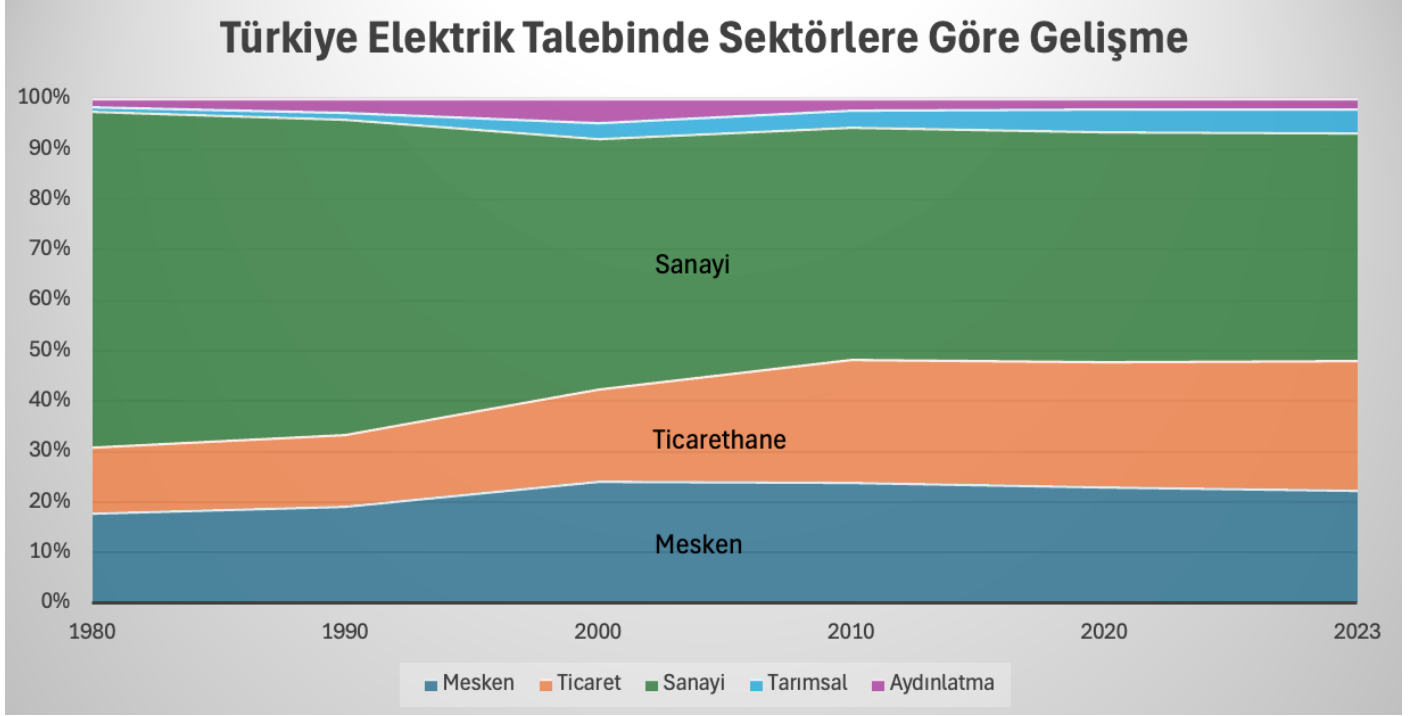
Türkiye Elektrik Talebinde Sektörlere Göre Gelişme

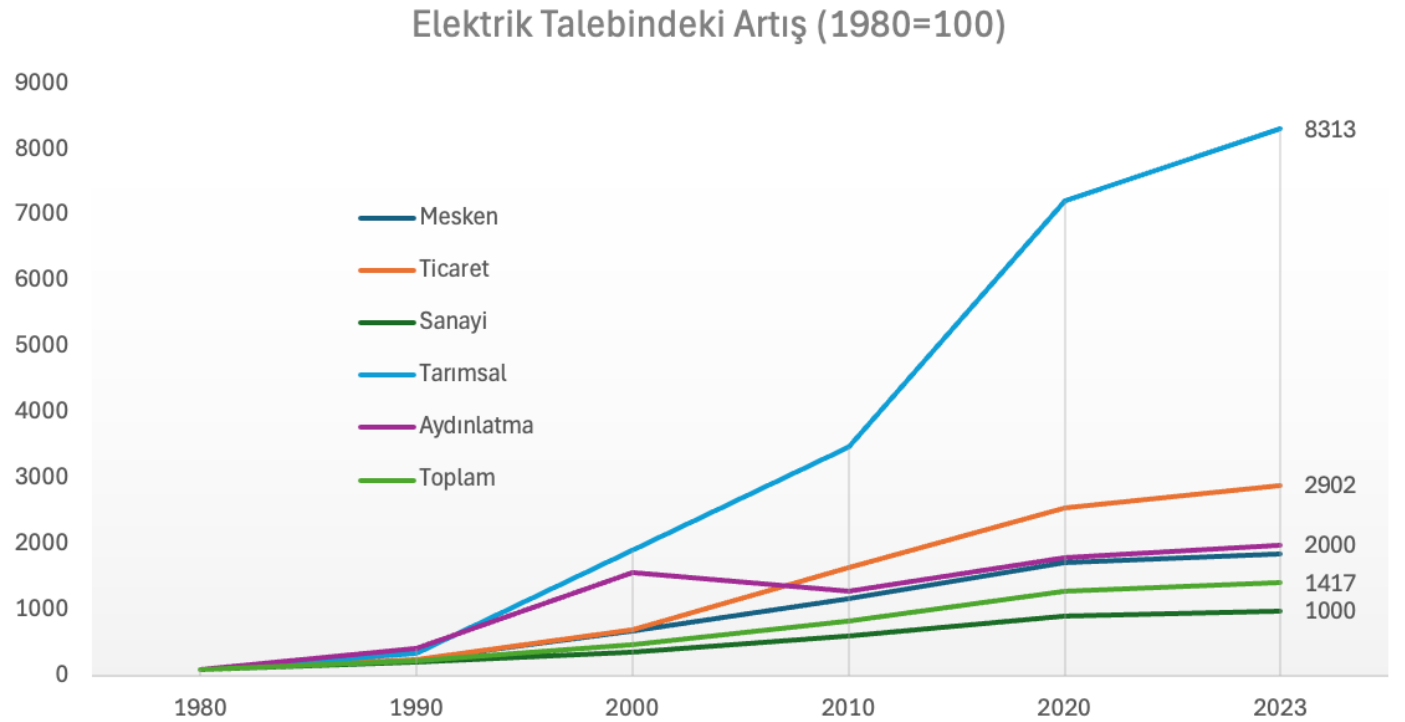
(TWh)	Mesken	Ticaret	Sanayi	Tarımsal	Aydınlatma	Toplam
1980	3.5	2.55	13	0.16	0.29	20.39
1990	9	6.64	29.2	0.57	1.23	46.8
2000	23.9	17.94	48.8	3.07	4.55	98.3
2010	41.4	41.95	79.3	5.58	3.77	172
2020	60.7	65.2	120	11.55	5.24	262
2023	65	74	130	13.3	5.8	289

¹ <https://www.tedas.gov.tr/FileUpload/MediaFolder/ff204253-90d1-4560-8946-cdc529dceff2.pdf>

Oransal olarak bakarsak da, mesken durulurken ticarethanenin (hizmet sektörünün) payı artmış.

Peki 1980 yılını 100 alırsak, 2023 yılına geldiğinde talepler ne olmuş? Tarımsal sulama 83 katına çıkmış. Ticarethane ise 29 katına, aydınlatma ise 20 katına, bu sırada toplam elektrik talebi 14 misline çıkmış. Aydınlatmada asıl hızlanma ise özelleştirmelerin çok öncesinde 1980-2000 döneminde olmuş. Bunun içinde farklı bir açıklama mümkün.

Fakat hikayenin bir diğer detayı da var. 10'ar yıllık dönemler için ortalama yıllık artışların nasıl geliştiği de bir başka görünüm sunabilir. Bunun için de ilgili tablo aşağıda sunulmuştur.

(CAGR)	Mesken	Ticaret	Sanayi	Tarımsal	Aydınlatma	Toplam
1980-1990	9.9%	10.0%	8.4%	13.5%	15.5%	8.7%
1990-2000	10.3%	10.4%	5.3%	18.3%	14.0%	7.7%
2000-2010	5.6%	8.9%	5.0%	6.2%	-1.9%	5.8%
2010-2020	3.9%	4.5%	4.2%	7.5%	3.3%	4.3%
2020-2023	0.7%	1.3%	0.8%	1.4%	1.0%	1.0%

CAGR: Ortalama yıllık artış

Tarımsal faaliyetlerin artışı her ne kadar yavaşlamış olsa da, hala en yüksek artışlardan birini göstermektedir. Fakat bu hikayede bir kademe detay daha vardır. Bu yavaşlayan artış, kurak yıllarda çok daha hızlı artıp düşmektedir. Yani kurak yıllarda bir basamak etkisi yapıp sonraki yıllarda en iyi ihtimalle sabit kalmaktadır.

Mesela 2008 kuraklığında:

- 2007 talebi 4.98 TWh (Toplam talep 155TWh)
- 2008 talebi 5.8 TWh (Toplam talep 161 TWh)
- 2009 talebi 4.88 TWh (Toplam talep 156 TWh) olarak gerçekleşmiştir.

Fakat 2021 kuraklığında bu 2008'de görülen 1 TWh'lik salınım, 2 TWh'e yükselmiştir

- 2020 talebi 11.5 TWh (Toplam talep 262 TWh)
- 2021 talebi 13.77 TWh (Toplam talep 289 TWh)
- 2022 talebi 13.327 TWh (Toplam talep 286.5 TWh)

İki kuraklık yılında tarımsal faaliyetlerin elektrik talebinin yıldan yıla artışı %16-19 civarında olmuştur. Toplam elektrik talep artışına etkisi ise %0.6'dır.

Sonuç olarak, Türkiye'de tarım sektörünün hızlı elektrifikasyonu kurak yılları elektrik talebinde daha görünür kılmaktadır. Bunda Türkiye'de tarımsal faaliyetlerin elektrifikasyonunun geç gelmesi ve hala doygunluğa ulaşmaması, modern tarım yöntemlerinin yaygınlaşması, yeni sulama yöntemleri sebepler olarak sıralanabilir. Son 2021-2023 arası bir duraklama olsa da, artış olarak hala dönemsel en yüksek yüzdesel artışlar tarımsal faaliyetlerden gelmeye devam etmektedir.